نەهامەتیی حیزبایەتی و کاڵبوونەوەی کوردایەتی.. ستار ئەحمەد

لە مێژووی نوێی گەلی کورددا، حیزبایەتی وەک چەقۆیەکی دوودەم دەرکەوتووە؛ لە لایەکەوە ئامرازێک بووە بۆ کۆکردنەوەی توانای پەرتەوازەی نەتەوەیی و گەیاندنی دەنگی ستەملێکراوی کورد بە جیهان، بەڵام لە لایەکی دیکەوە و بە تێپەڕبوونی کات، بووەتە گەورەترین کۆسپ لەبەردەم پرۆژەی بونیادنانی نەتەوەدا. کاتێک دەڵێین "حیزبایەتی سەری کوردایەتی دەخوات"، مەبەستمان لەو خاڵە وەرچەرخانە ترسناکەیە کە تێیدا سوود و قازانجی تەسک و کاتیی حیزب دەخرێتە پێش بەرژەوەندیی باڵا و نیشتمانییەکان. ئەم دیاردەیە تەنها گرفتێکی ڕامیاری نییە، بەڵکو گۆڕاوە بۆ پەتایەکی کۆمەڵایەتی و دەروونی کە جەستەی نەتەوەیەک لەناو دەبات. لە بنەڕەتدا کوردایەتی وەک بزووتنەوەیەکی ڕزگاریخوازی، ئامانجی بوو مرۆڤی کورد لە ژێردەستەیی ڕزگار بکات و ناسنامەیەکی سەربەخۆی بۆ بونیاد بنێت، کەچی حیزبایەتی هات و ئەم ناسنامە گشتگیرەی بە چەندین پارچەی بچووک و دژبەیەک دابەشکرد. لە ئێستادا وابەستەیی مرۆڤی کورد لە بری ئەوەی بە خاک و نەتەوە بێت، زۆرجار بە ڕەنگی ئاڵایەک یان وێنەی پێشەوایەکی حیزبی کورت بووەتەوە، ئەمەش گەورەترین پاشەکشەیە بە چەمکی کوردایەتی.

یەکێک لە مەترسییە هەرە گەورەکانی حیزبایەتی ئەوەیە کە دامەزراوە نیشتمانییەکانی پەک خستووە؛ هەر لە پەروەردەوە تا دەگاتە هێزی چەکدار و دادوەری، هەمووی خراونەتە خزمەت بەرنامەی حیزبەوە، ئەمەش وایکردووە متمانەی تاک بە دەوڵەت و نیشتمان لاواز بێت. کاتێک حیزب دەبێتە تاکە دەروازە بۆ بژێوی و پلە و پۆست، ئیتر لێهاتوویی و دڵسۆزی بۆ خاک مانی خۆی لەدەست دەدات و جێگەی خۆی بە ملکەچی و وەفای بێمەرج بە حیزب چۆڵ دەکات. ئەمە ڕێک ئەو خاڵەیە کە تێیدا کوردایەتی وەک ئەندێشەیەکی پیرۆز و گشتگیر، دەبێتە قوربانیی ململانێی هێزەکان. ئەم پەتایە تەنها لە کایەی سیاسیدا نەمایەوە، بەڵکو بە قووڵی شۆڕبووەوە بۆ ناو کایەی ئەدەب و ڕۆشنبیری و جومگە هزرییەکانی کۆمەڵگە. حیزبایەتیی تەسک، گۆڕەپانی ئەدەبیی کوردیی کردووە بە سەنگەرێکی شەڕ کە تێیدا پێنووسە ئازادەکان و نووسەرە کوردپەروەرە ڕاستەقینەکان دەکرێنە ئامانج.

چەندین نووسەری گەورە و خاوەن ڕوانگە هەبوون کە نەیانویست کەنەش بە باڵە جیاوازەکانی حیزب ببەن و قەڵەمەکەیان بکەنە ئامرازی پیاهەڵدان، بەو هۆیەوە لە هەموو ماف و بەخششەکی ئەوا بێبەش کران.

ئەم جۆرە نووسەرانە نەک هەر لە ژیانیاندا پەراوێز خران، بەڵکو تەنانەت ڕێگەیان پێنەدرا بەرهەمەکانیان بڵاوبکەنەوە، چونکە پەیامی ئەوان لەگەڵ بەرژەوەندیی حیزبیدا نەدەهاتەوە. مەترسییەکە لێرەدا کۆتایی نایەت، بەڵکو دوای مردنیشیان حیزبایەتی دەست لە سەری نەویان هەڵناگرێت؛ هەوڵی ڕاستەقینە دەدرێت بۆ سڕینەوەی ڕەنج و توانا و مێژووی پێشنگداریان، هەر لەبەر ئەوەی نەیانویستووە ببنە پاشکۆی ئەم یان ئەو گرووپی ڕامیاری. ئەمە کوشتنی مەعنەوییە، کە لە کوشتنی جەستەیی زۆر ترسناکترە، چونکە هەوڵەکە بۆ شێواندنی یادەوەریی نەتەوەیەک.

لە بەرامبەر ئەم سڕینەوەیەدا، حیزبایەتی هاتووە گۆڕەپانی ڕاگەیاندن و ڕۆشنبیریی پڕ کردووە لە کەسانێک کە نەک هەر خاوەن هیچ بەهرەیەکی ئەدەبی و بیرکردنەوە نین، بەڵکو زۆرجار لە ڕابردوودا دژی کورد و هەلپەرست بوون. گۆڤار و ڕۆژنامە و کەناڵەکان وەک "قەنتەرات" دراونەتە دەست کۆمەڵێک کەس کە تاکە کارامەیان فریودان و خۆشیرینکردنە. ئەم هەلپەرستانە لە گۆڕەپانی چەواشەکاریدا تراتێن دەکەن و حیزبیش بە هەموو شێوەیەک پشتیوانییان دەکات. بە شانازییەوە و لەبەردەم چاوی مێژوودا، مێژوویەکی درۆینە بۆ ئەم پاڵەوانە کارتۆنییانە دروست دەکرێت؛ ئەوانەی لە ڕۆژە سەختەکاندا پشتیان لە نەتەوە بوو، ئێستا لە ڕێگەی ڕاگەیاندنی حیزبییەوە وەک شا پاڵەوان و خەمخۆری گەل بە خەڵک دەفرۆشرێنەوە. ئەمە نەک هەر سووکایەتییە بە خوێنی قوربانییەکان و ڕەنجی تێکۆشەرانی ڕاستەقینە، بەڵکو تێکدانی ڕەوشتی گشتیی کۆمەڵگەیە، چونکە نەوەی نوێ وا تێدەگات کە سەرکەوتن لە ڕێگەی هەلپەرستی و درۆوە دێت، نەک لە ڕێگەی دڵسۆزی و ماندووبوون.

کاتێک حیزب دەبێتە تاکە سەرچاوەی دابینکردنی تێچووی وێژە، ئیتر چاوەڕوانی بەرهەمی نەتەوەیی مەحاڵە. لێرەدا ئەدەب لە فۆرمە مرۆیی و نەتەوەییەکەی دادەماڵرێت و دەبێتە ئەدەبی پیاهەڵدان. ئەم دۆخە برینێکی قووڵی لە ویژدانی تاکی کورددا دروست کردووە، بە جۆرێک کە مرۆڤی کورد هەست دەکات لە ناو نیشتمانی خۆیدا نامۆیە ئەگەر سەبەری حیزبێکی لەسەر نەبێت. بۆ تێپەڕاندنی ئەم تەنگژەیە، پێویستمان بە شۆڕشێکی هزری هەیە، کە تێیدا چەمکی کوردایەتی لە چوارچێوەی تەسک و ژەهراویی حیزبایەتی دەربهێنرێت و بگەڕێنرێتەوە بۆ ناو کایە فراوانەکەی خۆی کە نیشتمانپەروەریی ڕاستەقینەیە. تا ئەو کاتەی حیزب وەک ئامرازێک بۆ خزمەتی نەتەوە نەبینرێت و وەک پیرۆزییەک

مامەڵەی لەگەڵ بکرێت، مەترسیی ئەوە بەردەوام دەبێت کە حیزبایەتی نەک هەر سەری کوردایەتی، بەڵکو داهاتووی نەوەکانیشمان قووت بدات.

ئەمە لە بەردەم تاقیکردنەوەیەکی مێژووییداین؛ یان دەبێت کوردایەتی بکەینە چەتری کۆکەرەوە، یان ڕێگە بدەین حیزبایەتی هەموو دەستکەوتەکانمان بکاتە خۆڵەمێشی ململانێ ناوخۆییە بێواتاکان. ڕاستییەکی تاڵ هەیە کە دەبێت هەمووان بیزانن، ئەویش ئەوەیە کە هیچ حیزبێک لە نیشتمان مەزنتر نییە، و هیچ پێشەوایەکیش لە نەتەوە گرنگتر نییە؛ هەر کاتێک ئەم هاوکێشەیە پێچەوانە بووەوە، ئەوا سەرەتای کۆتایی هاتنی خەونە گەورەکانمانە. کێشەی سەرەکی ئەوەیە کە حیزبایەتی لای ئێمە تەنها ڕێکخستنێکی ڕامیاری نییە، بەڵکو بووەتە بیروباوەڕێکی داخراو کە ڕێگە نادات مرۆڤەکان لە دەرەوەی بازنەی حیزب بیر بکەنەوە، ئەمەش داهێنان و بیری ئازاد دەکوژێت و کۆمەڵگە بەرەو چەقبەستوویی دەبات. کاتێک ئەندامێکی حیزبی، هەڵەی حیزبەکەی لە ڕاستی نەتەوەکەی بە پیرۆزتر دەزانێت، ئەوا کوردایەتی لەوێدا کۆتایی پێدێت. بۆیە، ڕزگارکردنی کوردایەتی لە چنگی حیزبایەتی، ئەرکی هەرە لەپێشینەی ڕۆشنبیران و نەوەی نوێیە، بۆ ئەوەی چیتر مێژووی ئێمە تەنها زنجیرەیەک نەبێت لە شکستی ناوخۆیی کە بەرگی کوردایەتییان بەسەردا بڕاوە، بەڵکو ببێتە مێژووی سەرکەوتنی نەتەوەیەک کە توانیویەتی لەسەر پێی خۆی بوەستێت بەبێ ئەوەی پێویستی بە دارشەقی حیزب هەبێت. لە کۆتاییدا، دەبێت ئەو ڕاستییە تێبگەین کە نیشتمان بۆ هەمووانە، بەڵام حیزب تەنها بۆ کۆمەڵە خەڵکێکە؛ کەواتە ناکرێت هەمووان و هەموو شتێک بکرێنە قوربانیی چەند کەس و گرووپێک کە کوردایەتی وەک بازرگانی و پۆست دەبینن. گەڕانەوە بۆ بەها ڕەسەنەکانی کوردایەتی و پاککردنەوەی ناوەندی ئەدەبی لە هەلپەرستان، تەنها ڕێگەیە بۆ ئەوەی ڕێگری لەو داڕمانە گەورەیە بگرین کە حیزبایەتی کاڵفامانە بەرەو ڕووی بردوین.

ستار ئەحمەد